

Медіамистецтво, мистецтво в інтернет-просторі

Медіамистецтво або медіаарт — це вид сучасного мистецтва, для створення і демонстрації якого використовують інтернет, комп'ютерні, біо-, мультимедійні технології.

Розрізняють такі види медіаарту:

- **комп'ютерна графіка** або **digital art** — це цифрове мистецтво, яке з'являється тільки в комп'ютерному середовищі: цифровий живопис, як-от робота українського медіахудожника Степана Рябченка «Чорнобиль» (із серії «Комп'ютерні віруси» (2011));

- **відеоарт** — мистецтво, що використовує як художні засоби телевізійну, кінематографічну та комп'ютерну техніку. Наприклад, відеотвір «Слов'янський колайдер» української художниці Оксани Чепелик (2017–2018);

- **нетарт** або **online-based art** — вид медіамистецтва, за якого митці у своїх роботах використовують коди, пошукові системи, веббраузери та різноманітні інтернет-інструменти. Наприклад, робота німецького художника Себастьяна Шміга Gallery Delivery дозволяє замовити на спеціально створеному вебсайті собі додому твори мистецтва у вигляді виставки на одну годину;
- **саундарт** — це вид медіамистецтва, в якому основний матеріал — будь-який звук. Джеймс Фанг, Еріел Гартен і Стів Манн використовували плескіт води та серцебиття людей для генерації звуків за допомогою ванни, програми для звукозапису та електрокардіофона;

- **медіаперформанс** — це онлайн-виступ, для створення якого використовують відео, цифрові програми, анімацію. Трансляція медіаперформансу теж здійснюється онлайн. Прикладом такої роботи є медіаперформанс німецької художниці Хіто Стейєрл «Як не бути поміченим» (2003);

- **медіаінсталяція** — це проєкція на архітектуру чи інтер'єр зображень і анімацій, які мають надати нового значення об'єкту, на який вони проєктуються або, за рахунок зміни форм об'єкта, сама проєкція набуває нового значення. У роботі корейського художника Марка Лі «10 000 рухомих міст» (2013) відвідувачі галереї можуть вибрати місто чи місце за допомогою цифрового інтерфейсу. Про вибране місце в інтернеті в режимі реального часу здійснюється пошук найновішої текстової, графічної, відео- та звукової інформації. Чотири проєктори та вісім аудіодинаміків транслюють результати в простір. Відвідувачі можуть пройтися моделлю та отримати інформацію в 3D.

Як синоніми медіаарту використовують терміни:

- кіберарт (зображення, що створюється за допомогою комп'ютера);
- електрографія (електронні зображення, зокрема ксерокс);
- цифровий друк (або диджитал-принт);
- гібридне мистецтво (будь-які синтетичні образи комп'ютерного походження — візуальні, звукові й тактильні, що задіяні у створенні віртуальної реальності).

Поява нових засобів комунікації збільшує кількість назв видів творчості (мейл-, смс-, мобайларт).

Медіамистецтво має дві важливі особливості.

Перша — це **інтерактивність**, що передбачає залученість спостерігача до мистецького дійства.

І друга особливість — це **оцифрованість твору мистецтва**.

На відміну від графіки, масляного живопису та скульптури цифровий файл може бути скопійований у нове середовище без погіршення змісту. Вони мають всі ознаки художніх творів, хоч ви не обов'язково побачите їх у галереї, й оцінюються за критеріями виразності, інноваційності, неупередженості.

У цифровій палітрі є такі функції:

- **поліекран;**
- **трансформація;**
- **зміна кольору;**
- **зміна масштабу;**
- **накладання зображень;**
- **регулювання прозорості.**

Фігуративні композиції, де головну роль відіграють сюжетні зображення, у медіамистецтві також досягають більшої виразності завдяки застосуванню колажних комбінацій, накладанню декількох зображень, певному розташуванню фрагментів.

Так, у роботах українських художників, одних із тих, з кого починається український медіаарт, є такі експерименти.

Наприклад, <https://ua.kinorium.com/59443/gallery/> робота режисера Сергія Параджанова до фільму «Колір гранату» (1968).

Або серія фотографій «Вчорашній бутерброд» (1975) харківського інженера й художника Бориса Михайлова, яку він експонував під музику Pink Floyd. <https://cutt.ly/WVFySrF>

Одна з проблем збереження цифрового мистецтва полягає в постійній зміні форматів.

Практичні завдання

1. Передивіться фільм-колаж Сергія Параджанова «Колір Граната» (1968).
2. Проведіть експеримент та спробуйте себе в ролі медіахудожника. Для цього потрібно буде зробити декілька кроків.

Насамперед, запишіть на диктофон телефона звуки міста, села, тієї місцевості, де ви опинилися. Нехай це буде шум транспорту чи тиша біля водойми, голоси людей, що проходять повз вас, чи віддалений гавкіт собак і спів птахів. Це може бути побутовий шум або ж якісь музичні імпровізації, це точно не має бути підібрана спеціально озвучка, а звуки самого життя довкола вас.

Наступний етап — це фотографування чи односекундна зйомка відеофрагментів із вашого життя за один день.

Третій етап — це монтаж фото (або відео) і звуку, які ви записали разом за допомогою застосунків для смартфона або комп'ютера.

Це можна здійснити завдяки таким телефонним або комп'ютерним застосункам: Sony Vegas Pro, ВідеоШОУ, Movavi, Avidemux, Videopad Editor, Lightworks, Windows Movie Maker, Adobe Premiere Pro, iMovie.

Останній етап — передивіться, що у вас вийшло. Дозвольте звуку залишитися з тими кадрами, з якими він опинився, навіть якщо це поєднання може здатись недоречним, адже це експеримент.

Тепер подумайте, яка в цієї роботи може бути назва та зробіть її невеличкий опис на 5–10 речень. Вам потрібно описати не те, що бачитиме глядач на екрані або чути з динаміків, а також опишіть свій стан. Задля формування опису можна відповісти на такі питання:

- яким був мій день?
- як я себе почуваю?
- які речі приносять мені втіху?
- які речі викликають обурення?
- цей день був схожий на попередні чи відрізнявся? Чим?

Ілюстративний матеріал

1. Сайт Себастьяна Шміга URL: <https://gallery.delivery/>
2. Сайт Степана Рябченка
URL: <https://strangetime.art/participants/stepan-ryabchenko/>
3. Фотографії із саунд-арт перформансу Telematic Tubs Against Terror (2003, Канада), фотограф невідомий
URL: http://wearcam.org/dusting/decontubs_dusting/vindex.htm
4. Медіа-перфоманс Хіто Стейєрл «Як не бути поміченим: Довбана дидактична освіта» (How Not to Be Seen: A Fucking Didactic Educational, 2003) URL: <https://cutt.ly/jVFdYC3>
5. Про виставку медіа-інсталяції Марка Лі «10 000 міст» (2013) у Музеї Сучасного Мистецтва в Сеулі, Південна Корея
URL: <https://marclee.io/en/10-000-moving-cities-same-but-different/>
6. Медіатвір Анатолія Федірка «Віртуальне малярство» (1994)

7. Фотографії з виставки Алевтини Кахідзе «TV Studios/Простори без дверей» (2014, Україна)
URL: https://pinchukartcentre.org/ua/photo_and_video/photo/25583
8. Фотографії з медіарт роботи Івана Світличного «Сценарій» (2017–2018, Україна)
URL: https://pinchukartcentre.org/ua/photo_and_video/photo/32106
9. Вебсайт-лукбук фотографа Марсело Гомеса URL: <https://pathem.es/>
10. Сайт-тестер шрифтів графічних дизайнерів GT Planar Патріка Саволейна і Джека Уайльда URL: <https://gt-planar.com/>

Що додатково подивитись і почитати?

1. Відео Digital Art in 9 minutes.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EyIltakqyDk&t=2s>
2. «Flashback. Українське медіамистецтво 1990-х».
URL: <https://cutt.ly/eVFd2Jx>
3. Відкритий архів українського медіаарту.
URL: <http://www.mediaartarchive.org.ua/media/>
4. «Медіамистецтво як ліки від технофобії».
URL: <https://cutt.ly/7VFd45q>
5. Стаття про саундарт.
URL: <https://www.tate.org.uk/kids/explore/what-is/sound-art>
6. Стаття «Як відеоарт боровся з телебаченням».
URL: <https://cutt.ly/EVFfqAm>